

PARLEM CICERONIÀ, SI US PLAU

Ramon ALCOBERRO

Ciceró és el pare de la filosofia política republicana. Un republicà no és un liberal, ni un socialista. No confia gaire en el poble (fàcil d'entabanar), ni accepta la intemperància com a regla de joc en política. En canvi, coneix la tradició i valora l'ordre precisament perquè el vol fer més just. Heus ací alguns conceptes centrals de la política ciceroniana.

***Aequabilitas*:** Igualitarisme. El bons governant busca el benestar de tothom, però no l'absoluta igualtat. És una forma injusta i fins i tot *iniquissima* (una iniquitat absoluta, *Republica* I, 53), perquè oblida la importància de l'esforç personal i passa per alt la importància de les diferències i de la varietat en una societat.

Civitas : Ordenament polític del *populus* (vegi's).

***Consensus populi* - *Consensus iuris*:** Acord tàcit sobre l'acció política i base de la seguretat jurídica. Acord comú sobre el que és correcte i sense el qual no es pot governar.

***Concordia ordinum*:** Ordre republicà, harmonia (no igualitarista) entre les classes mitjançant la praxi política. Resultat d'una acció que necessita dotar-se d'institucions per facilitar-la. Maquiavel va reprendre el concepte, que modernament ha recuperat el filòsof Quentin Skinner.

***Homo novus*:** a l'Antiguitat, el qui no provenia de les famílies tradicionals, que no havien exercit cap magistratura (consol, senador, pretor, edil...). Cató, Ciceró i Sal·lusti en són exemples.

Honestum : L'honestetat, la rectitud, és el fonament del deure i forma un tot amb la utilitat. Allò honest està constituït per quatre virtuts fonamentals, la saviesa (que permet distingir el bé del mal), la justícia (no fer mal a ningú, no injuriar ni rebre injúries), la fortalesa i la temperància, que és fonamental per al manteniment dels Estats.

***Humanitas*:** La formació integral de l'home, tant en la seva dimensió moral (filantropia) com intel·lectual (paideia, educació).

***Mos maiorum*:** Costums dels avantpassats, que han arribat fins a nosaltres perquè els van resultar profitosos. Si el polític no els té en compte, fracassarà. Però també fracassarà si els congela, sense fer-ne una adaptació creativa.

***Natura*:** Allò natural és la llei de la recta raó. Hi ha una naturalesa humana eterna, constituïda per una composició d'instint i raó. Qui la vulgui ignorar o la desconeixgui, no entén el problema polític i "sofrirà el càstig més gran" (*Republica*. III, 22).

Populus: El poble és alhora, inseparablement, una comunitat de dret i una comunitat d'interessos. El polític que no tingui en compte aquesta dualitat, fracassarà.

Res publica: Forma perdurable del poder polític. La república es perd quan els afers de tots es tornen menys importants que els afers particulars i quan el poble esdevé massa, perdent consciència del seu dret.

Virtus: La qualitat que tenen els humans per fer el bé comú. Consisteix en el compliment del deure. No és una condició natural, ans social. La virtut i el compliment de la llei (justa) estan íntimament associades

Vir bonus dicendi peritus: L'orador, l'home expert a parlar bé, l'home de consell, bàsic en la societat ben ordenada. Qui no sap trametre el que fa, més val que no es dediqui a la política.